

Za gospodarje

Maribor, dne 3. marca 1937.

Pripombe k prevažanju čebel.

Prevažanje čebel v ajdovo pašo je pri slovenskih čebelarjih že sto in stoletja v navadi. Ravno toliko so stare tudi pritožbe domačih čebelarjev. Na Dravsko in na Mursko polje so pred izbruhom svetovne vojne vozili čebele nemški čebelarji iz G. štajerskega. Proti temu uvozu ni bilo dosti pritožb. Po prevratu so jih pa začeli prevažati slovenski čebelarji iz vseh delov Slovenije. Dovoz večje množine čebel na obširna ajdova pašišča je velike važnosti zaradi pridelka ajde, ker je znano, da se ta rastlina sama zelo težko opravi in je zavoljo tega količina zrnja močno odvisna od posredovanja čebel pri opravitvi. Škoda je tudi sleherne kapljice medu, ki ostane na njivi neobrana.

Zato je prevažanje čebel važno tudi z narodno-gospodarskega stališča.

Naše čebelarstvo se je v zadnjih desetletjih zelo razmahnilo. Posledica tega je tudi večji dovoz čebel na ajdova pašišča. Pri tem so se na nekaterih pašiščih go-dile stvari, ki jih res ne more odobravati noben pošten čebelar. Ponekod so prevažalci nakopičili toliko čebel, da je bil obstoj domačih čebelarjev resnično ogrožen, ponekod so pa domači čebelarji brez resnične potrebe, zgolj iz nepoučenosti, planili po vsakem čebelarju, ki si je upal na ajdova pašišča. »Obramba« domačih čebelarjev je segla čestokrat celo po sredstvih, ki med kulturnimi ljudmi niso znana. Razmere so postajale od leta do leta neznosnejše, tako da je bila banska uprava prisiljena izdati naredbo o prevažanju čebel v ajdovo pašo.

S tem korakom se je napetost med čebelarji poglobila, še bolj pa z novo letošnjo naredbo, ki je znatno omejila dovažanje čebel in končno napravila kolikor toliko red na pašiščih.

Slovensko čebelarstvo društvo bo slej ko prej poskušalo, da to vprašanje dovede do pametnega zaključka. Ne more pa se pri tem ozirati na posameznika, marveč le na interes celokupnega našega čebelarstva.

Pri tem bo brez dvoma našlo oporo pri vseh svojih dobro mislečih in pravicoljubnih članih. Rešitev vprašanja o izrabi ajdovih pašišč ni zadeva posameznika ali kake omejene skupine interesentov, marveč težka vprašanja, ki od njegove pravične rešitve odvisi tudi obstoj čebelarstva v mnogih predelih Slovenije, kjer ni ajdovih pašišč. Zato bo banska uprava, ki zadevo zdaj na novo proučuje, že našla pravo pot, da pomiri čebelarje vse brez izjeme.

Bodi na koncu še omenjeno, da so enaki spori za pašišča skoro povsod na svetu, kjer prevažajo čebele s paše na pašo, zlasti v Nemčiji in Avstriji. Doslej se tu di ondotnim oblastim ni posrečilo urediti to važno vprašanje končno veljavno. Zato se bojimo, da tudi pri nas ne bo mogoče delati čudežev.

O grabljenju stelje.

Največja napaka v gospodarjenju z našimi gozdi, posebno v nižinskih krajih, je preobilo grabljenje stelje. Steljo se navadno grabi leto za letom na isti ploskvi. Pograbljuje se ne le steljo, to je vrhno plast, temveč tudi takoimenovano puhlico ali humus, črno zemljo, ki je nastala iz razkrajajoče se stelje in drugih odpadkov.

Drevo dobiva hrano iz zemlje in zraka. Razkrajajoča se stelja vrne deloma tlom to, kar so korenine pobrale iz tal. Če pa steljo leto za letom odnašamo, se tla izčrpajo, obubožajo, se izsuše in strde. Rast drevja peša, rodovitnost tal pojema, tako da postanejo s časom skoraj popolnoma neplodna. Končno se nasele na tako obubožana tla tipične trave in gozdni plevel, ki zemljo še bolj izmozgajo in oslabe.

Vse naše kmečko gospodarstvo, vobče kmetijstvo, je tako urejeno, da nikakor ne more pogrešati stelje in ni namen tega članka odpraviti izkoriščanje stelje v gozdi. Gre le za to, da se to izvaja na tak način, ki povzroča gozdu čim manj kvare. Grabljenje stelje naj bi se na isti

ploskvi izvajalo v čim daljših presledkih, nikdar pa ne pred potekom 4—6 let. Grabi naj se z lesenimi grabljami in le zgornjo plast stelje. Če grabimo steljo na istem mestu prepogosto, imamo v gozdu občutno škodo na prirastku, ki je lahko mnogokrat večja, nego korist od stelje.

Vojaške zadeve.

Oprostitev vojaške službe edinega hranilca. — F. P. v M. — Imate sina, ki je potrjen k vojakom na polni rok. Pred 2 letoma se je priženil na posestvo, na katerem razen njega ni druge delavne moči, kajti žena je bolehná, tašča pa nad 70 let stara. Ako te navedbe odgovarjajo resnici, tedaj Vašemu sinu kot edinemu hranilcu za delo nesposobnih takozvanih zadrugarjev ne bo treba služiti. Zadevno prošnjo je treba napraviti na pristojni vojni ožrug.

Armijška artilerija. — K. Š. v V. P. — Zanima Vas, kak red vojske je armijška artilerija, h kateri ste potrjen. To je najtežje topništvo, motorizirano, deloma na traktorjih.

Pri vojakih ukradena obleka. — J. B. v G. — Pri vojaki Vam je bila ukradena vsa obleka. Vprašate, pri katerem oblastvu bi zaprosili za odškodnino. — Obleko je moral prevzeti kak častnik in če Vam je niso vrnili, Vam odgovarja dotični častnik. V slučaju, da je bila obleka iz skladišča ukradena in je to dognano, Vam ta častnik ne jamči, marveč le tat, seveda ako se ga dobi. Vojaška oblast Vam v slučaju, da Vam je bila obleka ukradena, ni dolžna povrniti škode in tudi ne kaka druga oblast. Potemtakem boste morali škodo sami trpeti.

Podčastniška godbena šola. — F. K. v Š. T. — Imate 17letnega sina in bi radi vedeli za pogoje, pod katerimi bi bil sprejet v navedeno šolo in kdaj se mora prijaviti. — Pogoji za sprejem v godbeno šolo se objavljajo v vojnem »Službenem listu« in sicer navadno meseca julija vsakega leta. Na vojnih okrugih, sreskih načelstvih, pa tudi v večjih občinah lahko dobite razpis v pogled. Pouk začne navadno 1. novembra. Gojenci morajo biti stari najmanj 14 in največ 16 let, dovršiti štiri razrede osnovne šole in morajo predložiti uravstveno spričevalo. Predvsem jih preskusi kapelnik vojne muzike, ali imajo od-

ličen posluh, in vojaški zdravnik, ali so sicer sposobni. Ko so ti pogoji podani, morajo oskrbeti dovoljenje staršev ali varuha, da smejo vstopiti v navedeno šolo, in nadalje pismeno izjavo staršev ali varuha, da se zavežejo povrniti vso materijelno škodo, ki bi jo napravil gojenec za časa svojega šolanja, ali ako bi bil odpuščen po točki 1 ali 2 člena 40 Uredbe o vojno-godbeni šoli iz šole; nadalje da bodo nadoknadili državi vse stroške, ki jih je imela z gojencem (radi oskrbe, obleke, šolskih potrebščin i. dr.), ako bi bil gojenec odpuščen radi slabega obnašanja. Šolanje traja šest let in se mora gojenec zavezati, da bo po končanem šolanju služil 12 let pri vojni muziki.

Poroka odpuščenega vojaka. — B. J. D. B. 23. — Po patmesečni vojaški službi ste bili odpuščen kot edini hranilec za delo nesposobnih zadrugarjev. Odslužiti bi še morali štiri mesece. Vprašate, da-li se smete poročiti, predno dopolnite 27 let. Ne svetujemo Vam, da bi se pred dovršitvijo 27. leta poročili, ker boste najbrž poročili za delo sposobno osebo in potem bi se stanje spremenilo; kajti tudi ženske osebe štejejo kot delavna moč na posestvu.

Sprejem v orožniško službo. — A. K. v R. — Da Vas sprejmejo v orožništvo, je treba, da ste naš državljan, da ste odslužili rok v stalnem kadru v glavnih vrstah orožja, vojske ali mornarice; da ste telesno in duševno zdrav in najmanj 164 cm visok; da ste samski ali vdovec brez otrok ali sodnijsko ločen od žene brez otrok; da ste neoporečenega vedenja ter neomadeževane minulosti; da niste starejši od 30 let, da ste zmožen čitanja in pisanja in da se pismeno zavezete ostati pri orožništvu najmanj tri leta in služiti tam, kamor se Vas odredi. Prošnjo zanesite najbližnji orožniški postaji.

Skrajšanje vojaške službe letniku 1909? — J. F. — Pravite, da je baje izšel zakon, po katerem rekrutom, rojenim leta 1909, ni treba služiti 18, marveč le 9 mesecev. Nam tak zakon ni poznan, ker žal ni izšel. Zato odpade pojasnilo, kam in kako naj vložite prošnjo za to ugodnost.

Ljudski pravnik.

Avstroogrške državne obveznice. — A. P., St. Janž. — Pravite, da ste avstro-

ogrski državi posodili 2000 kron leta 1912 na 20 let. Obresti ste dobili plačane do leta 1918, od tedaj pa ničesar več. Vprašate, kaj bo z Vašo terjatvijo. — Usoda avstroogrskih obveznic še ni odločena. Stvar leži v Beogradu in ni veliko upanja, da bi naša država izplačala te obveznice.

Spor radi grabljenja listja v gozdu. — Z. J. v K. — Imate spor s sosedom radi grabljenja listja na gozdni parceli. Ker ne poveste, ali je dotična parcela Vaša last ali last sosedu, Vam ne moremo točno odgovoriti. Ako je lastnina nesporno Vaša, tedaj lahko s takozvano negatorisko tožbo prepoveste sosedu grabljenje. Ako pa je parcela last sosedu in nimate Vi pogodbene pravice do grabljenja, boste morali grabljenje opustiti, ker take pravice ne morete priposestvovati in sicer že od leta 1853 naprej ne več. Sicer pa pravite, da gre za kos parcele v izmeri 50 m², tako da je stvar preveč malenkostna, da bi se radi nje tožili.

Izposojen denar posojen naprej. Zaščita. — H. L. v D. — Leta 1930 ste dobili posojilo za obnovo vinograda, zadevni denar pa ste posodili sosedu. Slednji se hoče okoristiti z določilom zadnje uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov, glasom katerega se glavnica dolga zniža za polovico. Vprašate, ali boste morali res zgubiti polovico svoje terjatve, čeprav bi eventuelno morali Vi sami vrniti cel svoj dolg z višjimi obrestmi Vašemu upniku. — Ako so podani vsi pogoji (denar ste posodili pred 20. 4. 1932 in je Vaš upnik zaščiten kmet), boste res zgubili polovico svoje terjatve. Morda Vam pride prav člen 37 uredbe, ki pravi, da sme upnik, ki misli, da je njegov dolžnik, ki uveljavlja znižanje dolga za 50%, zmožen plačati več kot 50% svojega dolga, zahtevati do 26. septembra t. l. ob predložitvi potrebnih dokazov pri pristojnem okrajnem sodišču, da le-to zniža ali popolnoma razveljavi znižbo, izvršeno po členu 36 uredbe (za 50%). — Na Vaše nadaljno vprašanje, ali se Vam bo tudi Vaš dolg kaj znižal, Vam ne moremo odgovoriti, ker niste navedli, kdo Vam je dal posojilo. Ako ste ga dobili od nepri- vilegirane denarnega zavoda, se Vam bo znižal. Med privilegirane denarne zavode pa spadajo zavarovalni zavodi, ustanove delavskega in nameščenskega zavarovanja, ustanove, ki upravljajo pupilarni

denar, cerkveni skladi ter kulturne, človekoljubne in prosvetne ustanove.

Predlog na odvzem zaščite. — M. F. v H. — Kot porok jamčite za dolg nekega kmeta. Pravite, da dotični kmet ne zna gospodariti ter da bi Vi radi dosegli, da se mu zaščita ne bi priznala, marveč bi se mu naj posestvo kar prodalo, ko že imate pripravljenega kupca. — Ne boste mogli doseči, da bi se navedenemu kmetu odvzela zaščita, ako on sam ne bo zagrešil kakega dejanja iz člena 53 uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov. Ta člen določa, da izgubi vse olajšave dolžnik, ki je izza dne 20. 4. 1932 odsvojil ali obremenil svojo imovino v nameri, da oškoduje svojega upnika. Zaščito bo zgubil tudi, ako ne bo v redu plačeval obrokov.

Izdelovanje cementne opeke. Ustanovitev zadruga. — T. F. v Sv. V. — Radi bi ustanovili društvo za izdelovanje cementne opeke. Društvo bi naj bilo prosto davščin, vsaka občina bi naj imela nekaj odbornikov, banovina bi naj dala podporo. Vprašate, kako društvo naj ustanovite. — Priporočamo Vam, da ustanovite produktivno zadrugo. Radi pomanjkanja prostora Vam tukaj ne moremo popisati, kako jo naj ustanovite. Poslali smo Vam osnutek pravil po pošti. Zadrugna zveza v Mariboru (Miklošičeva cesta) Vam bo na prošnjo dala nadaljne potrebne informacije.

Gozdarska šola. — G. I. v D. B. — Vprašate, kje je ta šola, ali se sprejemajo gojenci na državne stroške, ali morda s podporo banovine. — Gozdarsko šolo imamo v Mariboru. Pouk začne oktobra in se vsi pogoji objavljajo tudi v »Slovenskem gospodarju« enkrat poleti. Vsa preskrba stane 500 Din mesečno. Le redkim gojencem se dovoli popust, odnosno oprostitve; prositi je treba ravnateljstvo šole. Opozarjamo Vas, da se letos niso sprejemali gojenci mlajši nego 14 in starejši od 17 let.

Priloga koloarsko delo brez obrtnega lista. — R. J. v S. — Ste mali posestnik, izučeni koloarske obrti, nimate obrtnega lista, a opravljate koloarska dela kot protiuslugo za dela, katera Vam opravljajo drugi. Vprašate, ali morate plačati obrtni davek. — Ste v nevarnosti, da boste plačali kazen po § 398 t. 1 obrtnega zakona radi izvrševanja obrti brez dovolitve in da boste obdavčeni. Paziti morate,

da se Vam ne bo dokazalo redno pridobitno delo. Brez obrtnega lista in obdavčbe smete delati le slučajno, na prošnjo, za uslugo.

Obdavčenje zastopnika zavarovalnice. — **L. P. v D.** — Vprašujete, kakšne davščine ste dolžni plačevati od zastopniških provizij iz zavarovalnih poslov in v kakšni višini. — Od kosmate svote zastopniških provizij morate plačati dva in pol odstotka splošnega davka na posl. promet.

Nizko ocenjen prevžitek v prevzemni pogodbi. — **O. I.** — Leta 1929 ste od matere prevzeli posestvo z obvezo, da plačate 20.000 Din dedne odpravščine dvema bratoma. Pri tem se je prevžitek, ki ga po pogodbi imate dajati materi do smrti, cenil na malenkostno svoto 2500 Din. Navajate, da je posestvo tako malo vredno in da tako malo donša, da niste v stanu dajati prevžitek in hkratu plačati 20.000 Din. Vprašate, ali bo sodišče v slučaju, da Vi po členu 3 uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov zaprosite za znižbo odpravščine iz razloga, ker se je vrednost prevzete nepremičnine zmanjšala, upoštevalo, da se je prevžitek prenizko cenil. — Žal sodišče z ozirom na določbe pravilnika, kako je ceniti vrednost zemljišč in ostale imovine dolžnikov kmetov, ne bo moglo upoštevati dejstva, da se je prevžitek prenizko cenil. — Nadalje vprašate, ali se Vam bo dolg znižal in ali ga boste smeli plačevati v 12 letnih obrokih. — Ker gre za dedno odpravščino, ne živite nikake zaščite in se torej dolžna glavnica ne zniža ter morate plačati brez kakih odlogov. Le višina obresti ne sme presegati najvišje dopustne mere.

Vinogradniška stiska in »Domovina«.

Veliko porcijo nepočenosti in neumnosti pripisuje »Domovina« z dne 25. februarja svojim čitateljem, ko jim servira izmišljotine v nekem milem apelu »Slovenca« z dne 14. februarja na »razsodnost treznih ljudi pri Vinarski zadrugi v Ptuj«. Res pa je, da je »Slovenec« pisal, »če je še kak pameten človek pri Vinarski podružnici v Ptuj, naj napravi tamkaj red«, kakor je tudi res, da »Jutro« z dne 27. februarja moleduje napram Kletarskemu društvu v Ormožu, naj vendar sodeluje s papirnato ptujsko zadrugo in naj ji pomaga, da tudi dobi podporo.

Iz napada v »Domovini« je razvidno le, da je pisec neki — žič, najbrž nevinogradnik, da je zagrizen nasprotnik združništva vobče in Kletarskega društva še posebej ter da stoji zelo blizu nekemu »poštenemu« vinskemu trgovcu, ki bi bil z vso svojo družčino vred gromazansko vesel, če bi mogel spraviti s sveta to preklicani Kletarsko društvo, radi katerega je v veliko korist vinogradnikov šel po vodi marsikateri »kšeft«.

Sodbo o delovanju Kletarskega društva v Ormožu pa bodo izrekli bolj poklicani, kot je »Domovini« — žič, ki je kot izgleda, mojster le v podtikanju in hujskanju. To sodbo pa so tudi že izrekli tukajšnji vinogradniki sami s tem, da se jih je včlanilo pri Kletarskem društvu gotovo mnogo več, kot pa jih šteje »Domovina« med svoje naročnike.

Tržna poročila.

Mariborski živinski sejem 23. II. 1937. Na današnji živinski sejem je bilo prignanih 11 konj, 16 bikov, 104 voli, 433 krav, 13 telet, skupaj 657 komadov. Cene so bile naslednje: debeli voli — kg žive teže 3.90—4.25 Din, poldebili 3.40—4.10, plemenski voli 3.30—3.70, biki za klanje 3.20—3.50, klavne krave debele 3—4, plemenske krave 2.90—3.65, krave klobasariče 2—2.60, molzne krave 3.10—3.30 D, breje krave 2.80—3.50, mlada živina 3.70 do 4.60 Din.

Sejem v Kranju 20. II. 1937. Cene živine so bile sledeče: voli I. vrste 5.50 D, II. vrste 5 Din, III. vrste 4.50 Din; telice I. vrste 5.50 Din, II. vrste 5 Din, III. vrste 4.50 Din; krave I. vrste 5.50 Din, II. vrste 4.50 Din, III. vrste 3.50 Din; teleta I. vrste 7.50 Din, II. vrste 6.50 D; prašiči špeharji 8 Din, prašiči pršutarji 7.50 Din za 1 kg žive teže. Od zadnjega sejma so se cene živine nekoliko dvignile. Cena telic I. vrste se je dvignila za 25, II. in III. vrste za 50 par pri kg. Cena krav I. vrste za 50 par, prav tako tudi cene telet I. vrste za 50 par pri 1 kg. Cene prašičev, pršutarjev so narasle za 50 par pri kg.

Mesne cene v Mariboru: volovsko meso I. vrste kg 8—10 Din, II. vrste 6—8 Din, meso od bikov, krav in telic 5—8 Din, telečje meso I. vrste 6—10 Din, II. vrste 5—8 Din, svinjsko meso sveže 10—14 Din.